

Soru Cevap TL'deki Değer Kaybı

Soru:

TL, bir günde 10 Ağustos 2018 günü yüzde 14 değer kaybetti. Bu yılın başından beri ise yüzde 21'den fazla sürekli değer kaybetmiştir... ABD'nin Türkiye'den ithal ettiği çelik ve alüminyuma koyduğu ek gümrük vergisi, 2016 yılından bu yana Türkiye'de tutuklu bulunan Amerikalı rahip krizi ve serbest bırakma istemi TL'deki değer kaybını artırmıştır... Bütün bunların nedeni nedir? Sonra peki bu krizin akıbeti ne olacak? Allah mükâfatınızı artırsın.

Cevap:

Cevabın açıklığa kavuşması için aşağıdaki hususları enine boyuna düşünmek gerekir:

Birincisi: TL krizi ve kısa aralıklarla sürekli yaşanan değer kaybı.

1- TL, Halife ve altın ve gümüşe dayalı para sisteminin ortadan kaldırılmasından sonra 1927'de yaklaşık bir dolar karşılığında tedavüle girdi... 1933'den beri değer kaybetmeye başlayan TL/Dolar paritesi 2 lira oldu... 2001'de TL/Dolar paritesi bir milyon 650 bin lira olana dek TL sürekli değer kaybetti. IMF baskısıyla Türk ekonomisindeki bütçe açığı dibe vurdu. Bunun üzerine İngiliz yanlısı Ecevit hükümeti yalpalamaya başladı... Erdoğan ve partisinin kazanabilmesi için 2002'de seçimler yapıldı. Ardından Erdoğan, ABD'nin desteğiyle hükümeti kurdu. Erdoğan hükümeti, meclisin onayı ile TL'den altı sıfır attı. 1 Ocak 2005'ten itibaren YTL tedavüle girdi. YTL ile birlikte TL/Dolar kuru 1,79 lira oldu. Fakat bu pek uzun sürmedi. 2013'ten bu yana lira tekrar değer kaybetmeye başladı. 2014'ün başından Eylül ayına kadar dokuz aylık zaman içerisinde TL yüzde 30 değer kaybetti. Bugüne değin de bu değer kaybı durdurulabilmiş değil. Erdoğan hükümeti, TL'deki bu düşüşü önlemek ve istikrarı sağlamak için uğraş verse de başarılı olamadı. TL, bu yılın başından itibaren önemli ölçüde değer kaybetti. 2018'nin ortalarına gelindiğinde yani altı aylık zaman diliminde yaklaşık yüzde 21 oranında devalüasyona uğramış oldu...

2- 26 Temmuz'da çarpıcı bir şekilde kriz patlak verdi. Trump ve Yardımcısı Mike Pence, Brunson hemen serbest bırakılmazsa Türkiye'ye yaptırım uygulayacaklarını söylediler... Açıklama sonrası Temmuz ayı sonunda TL dolar karşısında düşüşe geçti. 4.76 seviyelerine çıkan Dolar/TL paritesi, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın faiz oranlarını yüzde 17,75 seviyesinde sabit tutmasıyla birlikte 4.91 seviyelerine çıktı. "Son 14 yılın en yüksek seviyesine ulaşan enflasyonun ardından beklentilerin aksine Merkez Bankası, Salı günü faiz oranlarını değiştirmede... Merkez Bankası bir hafta vadeli repo ihale faiz oranını yüzde 17,75'te sabit tuttu... Kararın ardından bu yılın başından beri yüzde 20 değer kaybeden ve 4.76 seviyelerinde yer alan dolar/TL kuru, 4.91'e kadar yükseldi..." [24.07.2018 Skynews Arapça]

3- Trump, Twitter hesabından yaptığı açıklamada yaptırım kararı aldı. Sonrasında Türk lirası dolar karşısında hızla değer kaybetti... Ankara, Washington ile yaşanan krize dair çözüm yollarını görüşmek ve ABD'li mevkidaşı ile rahip Brunson konusunu ele almak üzere Türk Dışişleri Bakan Yardımcısı başkanlığında 9 kişilik bir heyeti 7 Ağustos'ta Washington'a gönderdi. Ancak taraflar arasında gerçekleşen görüşmelerde bir sonuca varılamadı. Türk heyeti, 9 Ağustos günü yurda dönüş yolunda iken Trump, 10 Ağustos Cuma günü Twitter hesabından yaptığı açıklamada Türkiye'nin çelik ve alüminyum ithalatına uygulanan ek gümrük vergisini iki katına çıkardığını belirterek ateşe benzin dökmüş oldu. Alüminyum vergisi %20, çelik % 50 olacak dedi. Ardından TL yeniden düşüşe geçti. Asya ve Pasifik piyasalarında düşük hacimli işlemlerde Dolar/TL kuru 7.24 ile rekor tazelemiş oldu. Bu yılın başından bu yana yaklaşık yüzde 40 değer kaybeden Türk Lirası, sadece Ağustos ayının ikinci haftasında dolar karşısında yüzde 20 değer kaybetmiş oldu. "Trump, Şu anda Türkiye'nin çelik ve alüminyum ithalatına uygulanan ek gümrük vergisini iki katına çıkarmaları yetkisi verdim." ifadelerini kullandı. [10.08.2018 Arabi21.com]

4- Görünüşte Amerika ile Türkiye arasındaki finansal krizin nedeninin, rahip Brunson ve ABD başkanının, Kasım'da yapılacak Kongre ara seçimlerinden birkaç ay önce Evangelist Hristiyan tabanını tatmin etme arzusu olduğu anlaşılıyor. Oysa gerçek şu ki rahip Brunson krizi, TL'deki değer kaybının gerçek nedenlerini örtbas için kullanılmıştır. Aşağıda da açıklayacağımız gibi kriz,

siyasi bir krizdir ve ABD, Avrupa'ya darbe vurmak için çıkarmıştır... Çünkü Türkiye ile Amerika arasında yaşanan bu anlaşmazlıktan öncede mali krize dair işaretler vardı. Hükümet, gittikçe kötüleşen krizin, seçim sonuçları üzerindeki olası etkilerini bertaraf etmek için Kasım 2019'da yapılacak seçimleri bu yılın Haziran ayında yapma kararı almıştı... Erdoğan "24 Haziran'da seçim yapma kararını, bir çeşit depreme hazırlık faaliyeti olarak görüyorum. Yani depremin yıkıcı etkilerine karşı hazırlık yapmış olacağız. Aksi takdirde, tıpkı son iki asrımızda olduğu gibi bu süreçten zararlı çıkmamız, kaçınılmaz hale gelecektir." diyerek bunu itiraf etmiştir." dedi. [20.04.2018 www.akhbarturkiya.com] Yani rahip Brunson krizinden ve ek gümrük vergisinden önce de TL değer kaybediyordu... Kaldı ki rahip Brunson 2016'dan beri tutukludur. Dolayısıyla böyle bir zamanda Brunson'dan ötürü Amerika'nın Türkiye'ye yaptırım uygulamasının hiçbir anlamı yoktur. Özellikle de ABD'nin din ve insan haklarına verdiği önemin ne denli zayıf olduğu bilindiği halde...

5- TL'deki sert düşüşün ardında yatan gerçek nedenlerden en önemlileri şunlardır:

A- Özellikle özel sektörün son on yılda yaptığı büyük borçlanmalar... Hazine Müsteşarlığı, 30 Eylül 2017 itibarıyla brüt net dış borç stokunun 438 milyar dolar olduğunu açıkladı... Hazine, 2018'de 43 milyarlık borç servisinden yaklaşık 11 milyar liralık ödeme yapmayı planlıyor. Hazine Müsteşarlığı'nın 31 Ekim 2017 tarihli verilerine göre "2018'de 43,1 milyar dolarlık borç servisinden 10.92 milyar dolarlık ödeme yapmayı planlıyor..." En son enflasyon oranı, yüzde 10'nun üzerine çıkmıştır... [31.10.2017 Anadolu Ajansı] Buna göre tehlike çanları çalıyordu. Hazine Müsteşarlığı, 31 Mart itibarıyla brüt dış borç stoku verilerini açıkladı. "Buna göre yılın ilk çeyreğinde Türkiye'nin brüt dış borç stoku 466,7 milyar dolar oldu..." [29.06.2018 Anadolu Ajansı] Aslında özel sektörün yapımını ve finansmanını üstlendiği bu borcun büyük bir kısmı, hükümet projelerinin finansmanında kullanılmıştır... Çünkü son on yıldır bu projelerin üstlenilmesini yurtdışından kredi alan özel sektörün üzerine yıkan Cumhurbaşkanı Erdoğan, böylece devlet borçlarını hafifletmek istemiştir... Dolayısıyla bugün bu kredilerin bir kısmı özel sektöre aittir. Bu, hükümetin düşük dış borç stokuyla övünebilmesi için başvurduğu politik bir manevradır!

B- Türkiye Cumhuriyeti Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, 02 Ocak 2018 tarihinde ihracat rakamlarını açıkladı. Buna göre dış ticaret açığı bir önceki yıla göre 37,50 artışla 2017 yılında 77 milyar 62 milyon dolar olarak hesaplandı. Bu borç, döviz olarak geri ödeniyor. 2017'de ihracat 157,1 milyar dolar, ithalat ise 234 milyar 156 milyon dolar oldu. [02.01.2018 TRT] Türkiye İstatistik Kurumu, 03 Ağustos 2018 tarihinde enflasyon rakamlarını açıkladı. Enflasyon, yıllık bazda yüzde 15,85 oldu. [03.08.2018 Anadolu Ajansı] Enflasyon, Erdoğan AKP'sinin iktidara geldiği 2003'ten bu yana ilk kez bu kadar yüksek çıktı. Oysa Merkez Bankası, Avrupa standartlarına ulaşmak için enflasyon oranını yüzde 5 olarak hedeflemişti... Merkez Bankası, bu oranı tutturamadı. Bununla birlikte enflasyon oranını yüzde 8'lerde sabit de tutamadı. Geçen yıl yüzde 10'lara yükselen enflasyon oranı, bugün yaklaşık yüzde 16 seviyelerine yükseldi.

C- Kredi derecelendirme kuruluşlarının, Türkiye'nin ekonomik görünümünü düşürmesi, TL üzerinde baskı yarattı. Lira ve Türk ekonomisine olan güveni zayıflattı... Kredi derecelendirme kuruluşu "Moody's", 14 Nisan 2018'de liradaki zayıflığın Türk ekonomisi için problem olabileceği uyarısı yaptı. Moody's, "TL'deki değer kaybı Türk bankacılık sektörü için olumsuz; TL'de uzun süreli zayıflık, yüksek enflasyon ile bir araya geldiğinde sorunlu kredileri artırabilir. TL'de devam eden zayıflık Türkiye'nin dış kırılabilirlikleri ve düşük döviz rezervleri nedeniyle ekonomi açısından sorunlu, kredi notu açısından negatif." dedi. [14.04.2018 Reuters] Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Moody's 13 Mart 2018 günü Türkiye'nin kredi notunu "Ba1"den "Ba2"ye düşürdü. Ardından kuruluşa sert bir cevap veren Erdoğan, "Siz bakmayın kimi kredi derecelendirme kuruluşlarının Ali Cengiz oyunlarına. Onların tek derdi Türkiye'yi köşeye sıkıştırarak bundan nemalanacaklara yol açmaktır." şeklinde konuştu. [13.03.2018 Türk Press] Moody's gibi kredi derecelendirme kuruluşu "Standard & Poors" da 2 Mayıs 2018 günü beklenmedik bir şekilde Türkiye'nin yabancı para cinsi kredi notunu bir basamak düşürdü... Kuruluş, Türkiye'nin kredi notunu BB seviyesinden BB- seviyesine çekme kararı aldığını duyurdu. Kredi notunun düşürülmesiyle ilgili olarak, Türkiye'nin makro ekonomik dengesizliklerinin arttığı belirtilen açıklamada, enflasyon görünümünün bozulduğu, Türk lirasında değer kaybı ve volatilité görüldüğü ifade edildi... [02.05.2018 Reuters] Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu "Fitch" de bu kervana katıldı... Fitch'ten yapılan açıklamada, Türkiye'nin uzun dönem yabancı para cinsinden kredi notunun "BB+"dan "BB" seviyesine indirildiği bildirildi. Açıklamada, enflasyondaki sıçrama

ve cari açığındaki artış nedeniyle makro ekonomik istikrar üzerindeki aşağı yönlü risklerin kuvvetlendiği ifade edildi... [14.07.2018 Türk Press] Bilindiği gibi bu kredi derecelendirme kuruluşları, ekonomik görünümü etkilemede önemli rol oynarlar. Bir ülkenin ekonomik sorunlarını örtbas edebiliyorlar. Uzun yıllar Türkiye'ye karşı yaptıkları gibi ekonomik sorunlara ışık tutmaya biliyorlar. Ya da şuan Türkiye'ye karşı yaptıkları gibi siyasi amaca hizmet etmek için sorunları ifşa edip abartabiliyorlar. Böylelikle kreditorlerde, Türkiye'ye kredi verme ve borçlarını isteme konusunda kaygılarının oluşmasına neden olabiliyorlar... Borç ödemeleri için piyasadan döviz toplama talebinde görülen artış da liranın değerini düşürebiliyor.

İkincisi: Öyleyse burada sormak gerekiyor: Mademki uzun süredir Türk lirası kriz yaşıyor, o halde niye şimdi rahip ve ek gümrük vergisi üzerinden lirada fırtına koparılıyor? Türkiye ile Amerika arasında bir gerginlik varmış gibi TL'de görülen bu sert düşüşün amacı yoksa TL'ye darbe vurmak mı? Hâlbuki bu, çok tehlikeli bir durumdur, tıpkı savaş ilan etmek gibidir. Bu durum en azından ilişkileri kesmeyi ya da NATO'dan çekilmeyi gerektirir, ama ne yazık ki bunların hiçbiri olmadı! Peki, öyleyse gerçek nedir? Gerçeğin açığa çıkması için aşağıdaki hususları belirtmekte fayda var:

1- Etkili küresel para birimleri karşısında daha doğrusu Avro karşısında güçlü dolar politikası benimseyen Trump yönetimi, Avro bölgesindeki düşük faiz oranlarından da yararlanarak, sermayenin yüksek faiz umuduyla Avrupa'dan Amerika'ya göçünü sağlamak için faiz oranlarını artırdı... Amerika, fon transferiyle Avronun dolar karşısında değer kaybına uğrayacağını bekliyordu, ancak beklendiği gibi olmadı, aksine Avro, dolar karşısında yükselmeye devam etti. Çünkü Avrupa Merkez Bankası'nın (ECB), parasal sıkılaştırma, azaltma ya da parasal genişleme olarak bilinen varlık alım programlarını durdurma planları yapması, yatırımlarına daha iyi getiri elde etmek isteyen sermayenin ABD'den Avrupa ve Asya'ya kaçmasına neden oldu... Trump, sermaye kaçışını önleyemeyince, dış ticaret dengesini lehine çevirmek ve doları güçlendirmek için ihracatı artırma ve ithalatı azaltma niyetine gitti. Onun için bazı ithal mallara ek gümrük vergisi koymaya başladı. "ABD Ticaret Bakanı Wilbur Ross, 31 Mayıs Perşembe günü yaptığı açıklamada, Cuma gününden itibaren AB, Çin, Meksika ve Kanada'dan ithal edilen alüminyum ve çelik ürünlerine ek gümrük vergisi uygulanacağını açıkladı..." [31.5.2018 www.dw.com]

2- Fakat bütün bu politikalar, doları Avro karşısında güçlendiremedi... Öyle anlaşılıyor ki Trump, aradığını TL üzerindeki baskıyı artırarak değer kaybına uğratmakta buldu. Böylece Trump, Türkiye'nin Avrupa ile çok güçlü ve sıkı finansal ilişkileri nedeniyle Avrupa finans piyasasında panik havası yaratıp darbe vurmak istedi. Zira 2017'de yüzde 42 artış görülen Türkiye'deki yatırımların çoğu Avrupalı yatırımlardır. Türkiye'nin ithalat ve ihracat yaptığı ülkeler arasında ilk sıralarda Avrupa gelmektedir. 2017'de Avrupa'dan 160 milyar dolarlık ihracat yapmıştır ve artış eğilimindedir. Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekçi'nin de açıkladığı gibi 160 milyar dolar olan dış ticaret hacmini 1,5 yıl içerisinde 200 milyar dolara, 5 yıl içerisinde de 500 milyar dolara çıkarmak hedefiyle Türkiye ile AB arasında 1995 yılında imzalanan gümrük birliği anlaşmasını güncelleme çalışmaları yapılıyor. [29.09.2017 Şarku'1 Avsat] Türkiye'nin ABD'ye ihracatı ise, 2017'nin 11 ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 32,4 artışla 7,9 milyar dolar oldu. Bu ülkeden yapılan ithalat ise aynı dönemde yüzde 7,2 artarak 10,8 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti. İki ülkenin dış ticaret hacmi, 2017'nin 11 ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 16,6 artarak 18,7 milyar dolara ulaştı. [21.01.2018 Anadolu Ajansı] Buna göre Türk ekonomisi ve dolayısıyla TL'de meydana gelebilecek herhangi bir artçı şok, Avrupa ekonomisinde büyük paniğe yol açacaktır... Bu finansal panik, Trump'ın da öngördüğü gibi, Avro üzerinde kısmi ölümcül darbe etkisi yaratacaktır...

3- Öyle de oldu. Avrupa piyasası, bilfiil TL'deki değer kaybından etkilendi:

A- Avrupa Merkez Bankası (ECB) liradaki değer kaybının başta İspanyol BBVA, İtalyan UniCredit ve Fransız BNP Paribas olmak üzere Avro Bölgesi'ndeki bazı büyük bankalar üzerinde yaratacağı olası etkilerden endişeli olduğunu bildirdi. Türkiye'de büyük operasyonları bulunan bu üç bankanın hisseleri yaklaşık yüzde 3 değer kaybetmiştir. Avrupa, Türkiye'deki yatırımları, alacakları ve iki ülke arasındaki ticaret hacmi nedeniyle TL'de meydana gelen değer kaybından etkilenmiştir.

B- Uluslararası Ödemeler Bankası (BIS) 2017 yılı sonu verilerine göre çoğunlukla İspanyol bankalarının olmak üzere bu üç bankanın Türkiye'de toplamda 224 milyar dolar [yaklaşık 200

milyar Avro] ederinde alacağı bulunuyor. Bu bankalar, iştiraklerinin Türkiye'deki krizden etkilenmesinden korkuyorlar. Liradaki değer kaybı ile Avrupalı bazı bankaların hisseleri, Türkiye'deki alacakları yüzünden yüzde 10 ile 20 arasında değer kaybetti." [31.05.2018 Sky News]

C- Burada Türkiye'nin kredileri ödeyememesi gibi endişe verici başka bir durum söz konusu... En büyük korkuyu ise İspanyol bankaları yaşıyor. Zira kredilerin içinde 82,3 milyar dolar ile İspanyol bankaları Türkiye'ye en çok borç veren bankaları oluşturuyor. 38,4 milyar dolar ile Fransızlar ikinci sırada iken, İtalyanlar 17 milyar dolar ile masada oyunda. Onun için Avrupa'ya yönelik uyarılar yapıldı. İspanyol BBVA, İtalyan UniCredit ve Fransız BNP Paribas hisselerinde değer kayıpları yaşandı. [https://www.ft.com/content/51311230-9be7-11e8-9702-5946bae86e6d]

Ayrıca liradaki değer kaybı, Türkiye'nin kredilerini ödemedede temerrüde düşmesi olasılığını beraberinde getirdiği için bu, Avrupa'yı büyük çapta etkileyecektir...

D- Haberlere göre 220 milyar dolardan fazla borcu olan bazı büyük Türk şirketleri, liradaki değer kaybının ardından alacaklılara karşı hükümetten koruma talep ettiler. Örneğin Doğu Grubu'nun Yönetim Kurulu Başkanı Ferit Şahenk, bankalara olan milyarlarca dolarlık döviz borcunu yeniden yapılandırma talebinde bulundu. Yeniden yapılandırılması istenen toplam borç tutarının yaklaşık 20 milyar dolar olduğu iddia ediliyor...

E- Alman Sanayi ve Ticaret Odaları Birliği, Türkiye'de faaliyet gösteren yaklaşık 6 bin 500 Alman şirketin birçoğunun, ülkedeki belirsizlikten etkilendiğini bildirdi. Ve Alman şirketlerin Türkiye'de iş yapma konusunda ilgilerini hızla yitirdiğini belirtti. [13.8.2018 www.lebanon24.com]

Üçüncüsü: Dolayısıyla Amerika'nın yaptığı açıklamalar sonucu lirada meydana gelen hızlı değer kaybı, Avrupa ekonomisinde büyük panik yaratmak, Avroya darbe indirmek ve dolar karşısında değer kaybına neden olmak içindir... ABD'nin liraya yaptığı baskının, Türk halkının günlük hayatında elbette olumsuz etkileri olacaktır. Ancak bu Trump'ın zerre kadar umurunda değil... Bir kişi, Trump'ın küstahlığını anlayabilir. Kovboy zihniyetindeki birinin dolara rakip olan herhangi bir para birimine karşı hamle yapabileceğini de bilir. Ama garip olan şu ki Erdoğan bunun farkında değil. Trump'un yaptıklarını tuhaf buluyor ve bir rahip için müttefikine nasıl bunu yapabildiğine şaşırıyor? Erdoğan, Ünye'de halka hitaben yaptığı konuşmada, "Bizi tehdit ediyorlar. Tehdit dili ile bu milleti asla yola getiremezsiniz" diye konuştu. Erdoğan, "Buradan tekrar sesleniyorum ABD'dekilere. Yazık yazık. Siz NATO'daki bir stratejik ortağımızı bir papaza değiştiriyorsunuz." dedi. [12.8.2018 www.alanba.com] Sonra Trump'a yakarış ve serzenişte bulunan Erdoğan, Türkiye'nin Amerika'ya birçok hizmet sunduğunu ve uğrunda savaşa girdiğini söyledi! Erdoğan, New York Times gazetesi için "Türkiye, ABD ile Krizi Nasıl Görüyor?" başlıklı bir makale kaleme aldı. 11 Ağustos 2018 günü yayınlanan makalede, "Türkiye ve ABD'nin son 60 yıldır stratejik ortak ve NATO müttefikleri olduğuna, iki ülkenin Soğuk Savaş döneminde ve sonrasında karşılaştıkları ortak zorluklara karşı omuz omuza durduğuna işaret eden Erdoğan, "Türkiye, yıllar boyunca ne zaman gerekli olsa ABD'nin yardımına koştu. Kore'de askerlerimiz birlikte çarpıştı. Küba füze krizinin en yüksek olduğu dönemde, Türkiye topraklarında Jüpiter füzelerinin konuşlanmasına izin vererek ABD'nin durumu yatıştırma çabalarına katkı sağladı. 11 Eylül terör saldırılarının ardından Washington bu kötülüğü yapanlara karşılık vermek için dostlarını ve müttefiklerini beklediğinde, askeri birliklerimizi buradaki NATO misyonunu başarıya kavuşturmak için Afganistan'a gönderdik." ifadelerini kullandı." Erdoğan, İslam ve Müslümanların düşmanı Amerika'ya sadakat gösterirken, Amerika onu takdirsizlikle ödüllendiriyor!

Dördüncüsü: Amerika'nın Türkiye ile yaşadığı bu krizin akıbeti ve liradaki değer kaybı ile ilgili beklentimiz şudur:

1- ABD'nin TL üzerindeki baskısı ve liradaki hızlı değer kaybından amaç, Avrupa ekonomisini sarsıp Avrupa'da panik havası yaratmak, Türkiye'nin Avrupa ile çok güçlü ve sıkı mali ve ekonomik ilişkileri nedeniyle Avroda değer kaybına neden olmaktır. Ve bilfiil öyle de oldu. Avro, dolar karşısında düştü. "Financial Times haberinde, "Avrupa Merkez Bankası, durumu henüz kritik olarak nitelendirmiyor. Ancak konuya yakın iki kişinin aktardığına göre, Türkiye'de büyük operasyonları bulunan İspanyol BBVA, İtalyan UniCredit ve Fransız BNP Paribas risklere açık olarak değerlendiriliyor" ifadesini kullandı. Haberin ardından Avro dolar karşısında düşüşe geçti. Bugün Avro 1,1365 seviyelerini gördü. Avro dolara karşı son bir yılın en düşük seviyesine indi. [13.08.2018 Reuters] Bu nedenle eğer Avroya vurulan darbe, Trump'ın küstahlığını tatmin edecek boyuta ulaşırsa, kredi derecelendirme kuruluşlarının notları üzerinden Trump tekrar lirayı destekleyebilir.

Nitekim uluslararası kredi kuruluşları, Ecevit döneminde sürekli değer kaybeden liraya ve yaşanan ekonomik kargaşaya rağmen 2003'te Erdoğan iktidara geldiğinde Türkiye'nin kredi notunu yükseltmişlerdi. Amerika ve uşaklarının telkiniyle gelen krediler ve kredi kuruluşlarının Türkiye notunu yükseltmesiyle ekonomik balon yaratılmıştı... Böylece Türkiye'de kredi ve borca dayalı gelişmekte olan bir ekonomi modeli oluşturulmuştu!

2- Ek gümrük vergisine gelince, bu ek verginin kayda değer bir etkisi olmaz. Çünkü Türkiye'nin Amerika'ya çelik ihracatı bir milyar dolardan biraz fazladır. [02.08.2018 www.youm7] 2017 yılında ihracatı 157 milyar dolardan fazla olan bir ülke için ek gümrük vergisinin hiçbir etkisi olmaz. [02.01.2018 https://eastgate.com.sa] Türk ekonomisi ve TL'de oluşabilecek bir panik havasının, Avrupa ekonomisi ve Avro üzerinde etkileri daha doğrusu yankıları olacaktır. Çünkü Türkiye, Avrupa ile çok güçlü ve sıkı ekonomik ve finansal ilişkilere sahip...

3- Rahip meselesine gelince, yaklaşık iki yıldır tutukludur ve Türkiye ile Amerika arasında böylesi bir polemik yaşanmamıştı. Şimdiyse Trump, rahip konusunu seçimler ve Türkiye ile Amerika arasında gerginlik ortamı yaratmak amacıyla ön plana çıkarmıştır. Onun için papaz meselesi, koparılan yaygaranın temel unsuru değil, yardımcı bir enstrümandır. Bu yüzden pek uzun sürmesi beklenmiyor... Erdoğan'ın imajı korunarak ya da korunmaksızın papaz Amerika'ya teslim edilecektir!

4- Liradaki değer kaybının, fiyat artışına ve geçim sıkıntısına sebebiyet vermesi nedeniyle Türk halkının çekeceği sıkıntılara gelince, bu, ne Trump ne Trump'ın yörüngesinde dönenlerin ne de ajanların umurundadır... Efendileri nazarında uşakların ve kuklaların hiçbir değer ve kıymeti harbiyesi yoktur. Keşke bunun farkında ya da bilincinde olsalar. Çıkarları gereğince bu efendiler, hakaret ve yüz kızartma söz konusu olsa bile uşaklarına karşı diledikleri gibi davranırlar... Adilik yapan biri, adiliği kolaylıkla kabul eder.

Ezcümle:

- Trump'ın koyduğu ek gümrük vergisi, papaz krizi, kredi derecelendirme kuruluşlarının Türkiye'nin kredi notunu kırması ve Türkiye'nin kredi riski gibi krizlerden ötürü lirada meydana gelen sert düşüşten amaç, Avrupa ekonomisini sarsıp panik havası yaratmak ve Avroda değer kaybına neden olmaktır. Çünkü Türkiye'nin Avrupa ile çok güçlü ve sıkı finansal ve ekonomik ilişkileri var. Ve bilfiil öyle de oldu. Avro, dolar karşısında geriledi...

- Erdoğan'ın, Amerikan yörüngesindeki döngüsünden ötürü krizin pek fazla uzun sürmesi beklenmiyor. Trump, umduğu gibi öldürücü darbe vurmak yerine -ki bu uzak ihtimal değil- sadece Avrodaki düşüşle yetinebilir... Düşüşün ardından Trump, krizin fitilini ateşlediği gibi Erdoğan'ın imajını koruyarak ya da korumaksızın krizi sona erdirecektir... Akabinde rahip serbest bırakılacak, konulan ek gümrük vergileri kaldırılacak ya da hafifletilecektir. Kredi derecelendirme kuruluşları, borç ertelemesinden sonra yeni kredilere ilişkin Türkiye'nin kredi notunu yeniden yükselteceklerdir. Böylece, krizden önceki gibi olmasa da liranın değerinde bir iyileşme olacaktır. Trump ve Erdoğan, hiçbir şey olmamış gibi karşılıklı samimi ve sıcak iltifatlarına kaldıkları yerden yeniden devam edeceklerdir... Çıkarları gereği efendileri ajanlarına hakaret etmeleri gerekiyorsa, hakaret ederler, ortadan kaldırılmaları gerekiyorsa, ortadan kaldırırlar. Geçmişte kuklalar konusunda benzeri şeyler olmuştur. Keşke ibret alsalar?

“İِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَذِكْرٰی لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ اَوْ اَلْفٰی السَّمْعِ وَهُوَ شٰهِيْدٌ” **“Şüphesiz ki bunda kalbi olan yahut hazır bulunup kulak veren kimseler için bir öğüt vardır.”** [Kaf 37]

H.12 Zilhicce 1439

M.23 Ağustos 2018